Переселенське село Капітонівка розляглося серед похилих увалів Сіхоте-Аліню. Важко дістався капітонівцям перший хліб: замучили важке корчування, мошва та затяжні літні дощі, але люди полюбили відвойовану у лісу землю, навчилися брати на ній багаті врожаї сої, стали жити заможно. Особливо вільно почувалися мисливці. Тракторист Рощев під час збирання врожаю й оранки на зяб возив за сидінням централку, і не часто минав день, щоб він не підстрелив тетерука або фазана чи й косулю.

Був жовтень. Уночі морозець схоплював землю. Збирання сої, що, як і завжди, забарилося, наближалося до кінця. Орний лан, на якому працював Рощев, межував із Мокрою паддю. Тут жив табунець фазанів. Тракторист знав про це і все збирався пополювати на "диких курей". З першим же снігом він дістав рушницю, пристебнув патронташ і пішов пташиними слідами.

Фазани закінчили годівлю і подалися в густий чагарник, який ріс на межі поля. Перший помітив мисливця, що наближався, старий півень Білий Нашийник. Пригинаючись до землі, він вибіг на пагорбок і, сховавшись у густій траві, став спостерігати 8а людиною. Бачачи, що мисливець зайшов у кущі й простує його слідом, фазан не став очікувати, коли той наблизиться до нього на рушничний постріл, підскочив і, голосно кудахкаючи та б'ючи крилами, полетів до дубового узвишшя, що простяглося уздовж Мокрої паді. Рощев підкинув був на руці рушницю, але одразу ж її опустив. По слідах він бачив, що поблизу причаїлося ще кілька фазанів, а стріляти фазана на такій далекій відстані не варто. Примітивши пару слідків, що в'юнилися між кущів, Рощев, тримаючи рушницю із зведеними курками напоготові, почав обережно скрадатися до табунця. Мелодійний посвист крил фазанки, яка піднялася з землі, зупинив мисливця. Підкинувши до щоки рушницю, він майже не цілячись, послав навздогін довгохвостому птахові заряд шроту. Перекинувшись на льоту, фазанка упала у полин. Гуркіт пострілу перелякав молодого півника, і він, кудахкаючи, вилетів з-за кленового куща. Ще постріл — і фазан тицьнувся у траву.

Рощев чимдуж кинувся до місця, куди впали птахи, боячись їх загубити, а тим часом чотири фазани, що встигли відбігти далі, піднялися на крило й полетіли на узвишшя. Позбиравши здобич, задоволений мисливець не став їх переслідувати.

Вцілілі фазани зібралися на узвишші в табунець. Це були стара фазанка і її дорослі діти: дві курочки та один півник. Вони мало відрізнялися від матері розмірами, але поступалися їй в обережності та передбачливості. Незабаром до них приєднався Білий Нашийник, і вони всі разом вирушили на годівлю на соєве поле.

Низько обрізав комбайн соєві стебла, але все ж де-не-де залишалися стручки, наповнені бобами,— улюблений харч фазанів. Білий Нашийник, який ішов попереду, зупинився, пильно оглянув поле з низкою стіжків соєвої соломи, залишеної після комбайна. Поле було німе й безлюдне, але Білий Нашийник не довіряв цій тиші. Інстинкт самоохорони примушував його уникати незнайомих речей і темних плям на снігу, хоч би вони були й нерухомі. Можливо, тому він не пішов у бік копички, на якій лежала "торф'яна купина", припорошена снігом. Коли б він підійшов ближче до неї, то побачив би, що ця нерухома біла "купина" не що інше, як набурмосений північний пугач, який чатує на свою здобич. Кожної зими прилітали з півночі строкато-білі хижі птахи й полювали на полівок удень, а не вночі, як це належало робити всім совам.

Вибігши на ріллю, фазани розійшлися по ній у пошуках корму. Молодий півник, не бачачи небезпеки, наблизився до засідки сови, але та довго розглядала незнайомого їй птаха, перш ніж зважилася на напад. Вибравши мить, коли фазан, захоплений видзьобуванням стручків, повернувся до неї спиною, низько нахиливши голову до землі, сова нечутно зірвалася з копиці й кинулася на свою жертву. Півник побачив сову тієї миті, коли вона, випустивши пазурі, пікірувала на нього. Кинувшись убік, він спробував ухилитися від ворога, але сова виявилася прудкішою. Круто розвернувшись, вона вчепилася в бік збожеволілого від жаху фазана і разом з ним впала на землю. Це видовище змусило поріділий табунець панічно кинутися навтіки.

Надвечір обважніла сова полишила місце своєї трапези. Легкий вітрець розніс полем яскраві, у смугастих перетинках фазанячі пір'їнки.

Минуло кілька днів. Фазани забули про лихо і знову виходили рано-вранці годуватися на соєве поле, потім летіли до урвистого берега протоки — тут вони розшукували дрібні камінці й ковтали їх. І лише перед самим вечором знову з'являлися на соєвому полі й з наповненими волами летіли на Мокру падь. Пробігши невелику відстань од місця посадки, залазили в густі зарості війника і влаштовувалися на ночівлю, притоптавши сніг біля якоїсь високої купини. Тут вони були недосяжні для крилатих хижаків. Але, як кажуть, унадиться вовк... Надто ласе було м'ясо цих мальованих красенів.

Сталося так, що молоду фазанку, яка сиділа в траві, почув, пробігаючи мимо, колонок. Він тихцем підкрався до сонного птаха, стрибнув йому на спину і швидко прокусив шию гострими, як шило, зубами. Безпорадно затріпотіли крильця фазанки, забилася вона об мерзлу землю і невдовзі затихла. З'ївши половину своєї здобичі, колонок потяг решту курочки до протоки й ретельно сховав у великій купі хмизу. Тепер од великого недавно виводка у старої фазанки залишилась одна курочка. Довго літали вони удвох на ріллю, інколи зустрічаючися з Білим Нашийником. Пильний півень не раз попереджав їх про наближення мисливців і рятував од біди. Але вночі він був такий самий безпорадний перед ворогами, як і беззахисні самиці. Вже напровесні попала в зуби лисиці, що йшла по її слідах, остання молода курочка. Голодна лисиця з'їла її цілком, залишивши на снігу кілька пір'їн. Вона дісталася б і до старої фазанки, але та злетіла і, незважаючи на темряву, зуміла далеко відлетіти від небезпечного місця. Довго й марно розшукував фазаночку і її дітей Білий Нашийник.

Березнева хурделиця вкрила соєве поле товстим шаром снігу. Щоб добратися до соєвих стручків, Білий Нашийник прокладав у снігу траншеї. Іноді він так глибоко закопувався в сніг, що його ходи нагадували снігові нори, з яких він час од часу вистромляв на поверхню голову, щоб глянути, чи не загрожує якась небезпека. Глибокий сніг і

викликане ним безкорм'я змусили Білого Нашийника шукати притулок і порятунок на селі. Він чув ранками кукурікання півнів і кудахтання свійських курей, а одного разу побачив, як кілька строкатих чубарок гуляли на городі під охороною цеглисто-червоного півня. Не вагаючись, Білий Нашийник злетів у повітря і сів між курей. Півень застережливо квокнув, але до прибульця поставився поблажливо, не бачачи в ньому суперника. Можливо, його збив з пантелику довгий хвіст, який тягся по землі, і він сприйняв фазана за самицю. Тим часом Білий Нашийник освоївся у новому товаристві й розгулював із курами по городу до вечора. Жінка, яка вийшла з хати, злякала фазана, і він полетів ночувати в Мокру падь. Відтоді Білий Нашийник усе частіше й частіше прилітав до знайомої садиби, а чубарки охоче ділилися з ним своїм кормом.

Одного разу фазан прилетів раніше, ніж звичайно. Кури ще не виходили в город, хоч двері сарая, де вони жили разом з коровою, були широко прочинені. Поблукавши городом, Білий Нашийник спершу злетів на дах сарая і погрівся в променях скупого, але теплого зимового сонця, потім полетів у двір і сміливо попрямував у сарай до знайомих чубарок. Тут його і застав добряче здивований господар, який пошкодував, що був без рушниці. Фазан безгучно піднявся в повітря і полетів у поле. А господар повернувся в хату, досадуючи на себе. Дружина, навпаки, не поділила його смутку, заявивши, що фазани ті ж кури, тільки дикі, тому їх не стріляти треба, а приручати: менше треба корму, не потрібні будуть курники.

Білий Нашийник став помалу звикати до села. Його бачили то на одному, то на іншому городі. Дійшла чутка про сміливого фазана й до Рощева. Ходити на полювання тепер він не мав часу, але все ж вирішив підстрелити Білого Нашийника. Вийшовши вранці на городи, Рощев швидко розшукав свіжий фазанячий слід. Не підозрюючи небезпеки, Білий Нашийник захопився пошуком насінин соняшника і підпустив до себе мисливця на відстань пострілу. А побачивши його, замість того, щоб злетіти або тікати, він витягся уздовж борозни й щільно притиснувся до землі, на якій не було снігу. Рощев, відчуваючи

близькість фазана, йшов сторожко. Ось і грядка соняшників. Далі сліди зникали. Де ж півень? Досвідчений мисливець пильно оглянув усю грядку, але так і не помітив птаха. "Певно, фазан далі пішов і я просто не бачу його сліду",— подумав мисливець і ступив на грядку. Тієї ж миті, голосно кудахкаючи і б'ючи крилами, в небо злетів Білий Нашийник. Від несподіванки Рощев розгубився. Коли ж він нарешті підняв до щоки рушницю, то на прицільній планці замість птаха побачив сонце. В його сліпучому промінні мелькнув і зник фазан. Гримнув невпевнений постріл, і птах каменем упав у чагарники. Зраділий зі своєї несподіваної влучності, Рощев бігом кинувся до місця, де впав фазан. От і вм'ятина на снігу, кілька пір'їн, але де ж півень?

— Все одно не втечеш! — пробурмотів Рощев, хоч фазан був уже далеко.

Дробинка пробила Білому Нашийнику самісінький кінчик крила. Летіти він не міг. Притиснувши обидва крила щільно до боків, фазан біг вистрибом і робив при цьому такі широкі кроки, що Рощев не встигав за ним. Він уже не йшов, а біг за підранком. Іноді, чіпляючись за кущі, падав, підводився і знову біг. А Білий Нашийник вів його дедалі вище та вище на сопку, де ріс непролазний горішник. Тут були його старі сліди, в яких Рощев швидко й заплутався. Витерши з лоба великі краплі поту, мисливець махнув рукою на втраченого фазана й покрокував назад на село.

А Білий Нашийник тікав далі й далі, поки дістався густих дубових лісів, що простяглися до самої Уссурі. З пробитого дробинкою крила проступала кров, падаючи нечастими краплинками на сніг. Вийшовши на сонячний, майже без снігу, бік урвистої сопки, Білий Нашийник зупинився. Він дуже втомився, боліло поранене крило. Пригрівшись на сонечку, він впав у сторожку дрімоту й у такому стані провів решток дня. Перед заходом сонця старий півень проковтнув кілька жолудів, яких удосталь було на кам'янистій землі, і почав шукати місце для ночівлі. Незабаром він знайшов прихилений до землі кущ леспедеці, обплетений мишачим горошком. Залізши під кущ, Білий Нашийник

настовбурчив пір'я і сховав голову під крило, як це іноді роблять свійські кури. Тимчасове пристанище було вельми зручне для ночівлі й майже цілком ховало птаха від стороннього ока. Виказував його тільки довгий хвіст, половина якого залишилася зовні.

Тишу морозяної ночі порушив тихий шурхіт кроків лисиці, яка давно вже скрадалася по сліду пораненого фазана. Ось і кущ леспедеці. У голодної кумасі навіть злегка тремтів хвіст од збудження. Нечутно підійшовши до куща, вона завмерла в нерішучості. З-під куща темнів фазанячий хвіст. Голод заважав лисиці добре розібратися в обстановці, і вона зробила рішучий стрибок. Стрімка хватка — і фазанячий хвіст хрумкнув у пащі лисиці. Ще мить — і фазан опинився б у її зубах. Але Білий Нашийник добре знав свого одвічного ворога, і, коли лисиця знову кинулася до нього, він високо підстрибнув над кущами. Кумася промахнулася. Круто розвернувшись, вона знову кинулася на фазана, який устиг відбігти на кілька кроків, але й тут Білий Нашийник спритно підстрибнув і ошукав лисицю. Та хоч який меткий був Білий Нашийник, хоч як високо стрибав, хвилини його життя були вже злічені, і, здавалося, ніщо не може врятувати його від загибелі. Але шум, який вони зчинили з лисицею в горішнику, привернув увагу двох вовків, що пробігали неподалік. Побачивши лисицю, вовки кинулися на неї з обох боків. Щодуху тікала від них кумася. Металася на всі боки, але таки потрапила у вовчі зуби; Білий Нашийник чудом урятувався, хоч і втратив майже весь свій розкішний хвіст. Він заліз під купу зрубаних кимось дубових гілок і проспав під ними решту ночі.

Аж до весни жив Білий Нашийник у заростях дубняка, харчуючись жолудями та насінням трав. А коли в долинах станув сніг, повернувся у Мокру падь. Ранками, зачувши крик сільських півнів, він відгукувався і збуджено бив крилами. Невдовзі він відшукав стару фазанку, і вони разом збирали в річковому бескиді камінці та літали на ріллю.

Одного разу Білий Нашийник сам прилетів на соєве поле і побачив на межі дивну білу купу. То були хімічні добрива. Тверді дрібні грудочки вдалися фазану кремінцями, і він проковтнув кілька штук, а потім

повернувся до своєї фазанки. Млявий і набурмосений, довго сидів біля неї, потім заснув, а коли настав вечір, Білого Нашийника не стало.

Минуло кілька місяців. Шляхом із Капітонівки, що проліг черев соєве поле, якось на стан ішов Рощев. Стомившись, він сів відпочити. Раптом неподалік од нього вийшла з борозни фазанка. Роззирнувшись, вона швидко перебігла курний шлях, а за нею строкатими грудочками котилися прудкі фазанята. Їх було багато. Рощев мовчки дивився їм услід, і добра усмішка осяяла його засмагле обличчя.